

Tadqiqot UZ

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Хуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Crossref

CONFERENCE.UZ

30 APRIL
№27

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 27-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
23 -ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
27-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-23**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
27-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-23**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 27-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 апрель 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 11 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманганд мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

1. Рахмонов Шохрух Убайдулло ўғли Сўфориш тартиби ва чилпиш муддатларига боғлиқ ҳолда дефолиантларни бир дона кўсак пахтасининг вазнига таъсири.....	7
--	---

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

УЎТ:633.51:631.67

**СЎГОРИШ ТАРТИБИ ВА ЧИЛПИШ МУДДАТЛАРИГА БОҒЛИҚ ҲОЛДА
ДЕФОЛИАНТЛАРНИ БИР ДОНА КЎСАК ПАХТАСИНинг ВАЗНИГА ТАЪСИРИ**

**Рахмонов Шоҳруҳ Убайдулло ўғли
ПСУЕАЙТИ Самарканд ИТС**

Аннотация: Мақолада суғориш тартиблари ва чилпиш ўтказиш муддатларига боғлиқ ҳолда ЎзДЕФ ва ПолиДЕФ дефолиантининг бир дона кўсакдаги пахта вазнига таъсири баён этилган. Макбул кўрсаткичлар суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлиб, чилпиш ўззанинг 12-13 ҳосил шоҳлигида ўтказилган фонда ЎзДЕФ дефолиантини 7,0 л/га, ПолиДЕФ дефолиантини 6,0 л/га меъёрида кўлланилган варианларидан олинган.

Аннотация: В статье изложено влияние дефолиантов УзДЕФ и ПолиДЕФ на массу одной коробочки в зависимости от режима орошения и сроков проведения чеканки. Оптимальные показатели получены при применении УзДЕФ нормой 7,0 л/га, ПолиДЕФ нормой 6,0 л/га на фоне проведение чеканки при 12-13 симподиальных ветвях, а также в режиме орошения 70-75-65% от ППВ.

Мамлакатимиз тўқимачилик саноати корхоналарини пахта хом-ашёси билан таъминлаш ва экспорт салоҳиятини юксалтиришда, шу соҳада хизмат қилаётган олимлар, кластер ва фермер хўжаликларининг хизмати бекиёс бўлмоқда. Мухтарам Президентимиз ташаббуси билан ташкил этилган агро кластерларнинг ва илмга бўлган эътиборнинг ошиши эвазига ҳар бир гектар ердан олинадиган ҳосилнинг ошиши, шунингдек соҳа олимлари томонидан сифати жаҳон бозори талабларига тўлиқ жавоб берадиган III-IV типга мансуб ўрта толали ўзга навларининг яратилиши фикримизнинг далилидир. Таъкидлаш жоизки, Пахта селекцияси, уруғчилиги ва етиштириш агртехнологиялари илмий тадқиқот институти олимлари томонидан ресурстежовчи технологиялар ишлаб чиқилиб амалаётга кенг тадбиқ этилмоқда. Лекин, замон талабига мувофиқ равишда пахта ҳосилин механизациялаштирган ҳолда йиғишириб олиш учун илмий изланишлар олиб бориш талаб этилади. Чунки, яратилган ҳар қандай ўзга навлари ўзининг биологик хусусиятларига кўра бошқа навлардан фарланади.

Маълумки, дефолиантлар таъсирида ўзга баргларининг тўкилиши ўсимлик қатор ораларида ҳаво алмашинувини яхшилайди, ҳаво ва тупроқ ҳарорати ошади ва нисбий намлиги пасаяди, кўсаклар куёш нури ва ёруғлигидан тўлиқ фойдаланиш имкониятига эга бўлади. Шунингдек, дефолиантлар ўсимликда кечадиган физиологик ва биокимёвий жараёнларини тубдан ўзгартириб, баргдаги озиқа моддаларнинг парчаланиб, ёш кўсакларга қайта тақсимланишини тезлаштиради. Дефолиантлар таъсирида ўсимликда кечадиган бундай ўзгаришлар кўсаклар шаклланишига ижобий таъсир кўрсатиб, толада цеплюзанинг кўпроқ тўпланиши ва чигитда озиқа моддалар тўпланиши ва майдорлигининг ошишига олиб келиб, бир дона кўсакдаги пахта вазни ошишини таъминлайди. (Тешаев 2008).

Бизнинг изланишларда эса суғориш тартиблари, чилпиш муддатларига боғлиқ дефолиантларнинг бир дона кўсак пахтасини вазнини ўзгаришига таъсири аниқланди.

Ғўзани машинабоп қилиб парваришлишда суғориш тартиблари, чилпиш ўтказиш муддатлари ва дефолиациянинг аҳамияти мухим ҳосибланади. Келтириб ўтилган фикрлардан келиб чиқсан ҳолда бугунги кунда қўлланилаётган ЎзДЕФ ва ПолиДЕФ дефолиантларнинг самарасини янада ошириш ва ўзга майдонларини машина теримига мослаштириш борасида, суғориш тартиблари ва чилпиш муддатларига боғлиқ ҳолда ЎзДЕФ ва ПолиДЕФ дефолиантларининг самарасини ўрганиш бўйича илмий тадқиқотлар олиб борилди.

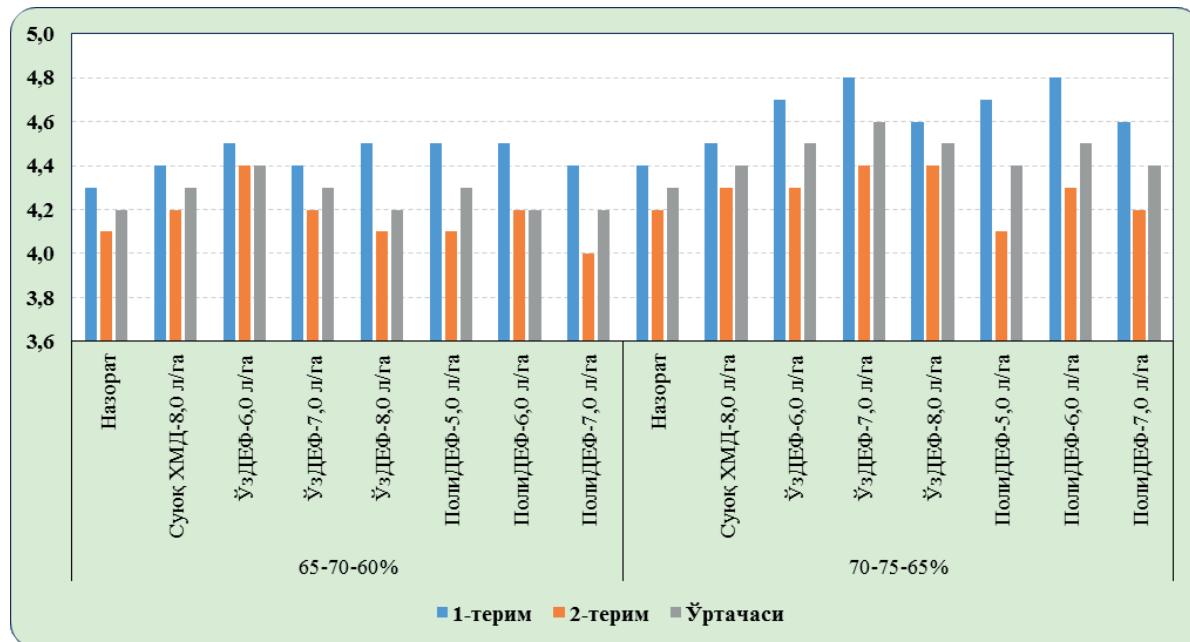

Тажрибалар ЧДНС га нисбатан 65-70-60 % ва 70-75-65 % режимида ғўзани 12-13; 14-15 ҳосил шохларида чилпиш ўтказиб, ЎзДЕФ 6,0-7,0-8,0 л/га меъёрларда ва ПолиДЕФ дефолиантларини 5,0-6,0-7,0 л/га меъёрларда қўлланилиб самарадорлиги аниқланди.

Терими олдидан барча варианtlарнинг I ва III қайтариклардан умумий терим ҳисобида 50 дона очилган кўсақдан пахта териб олинди ва ўртачаси ҳисоб-китоб қилинди. Тадқиқотлар ЎзПИТИ да қабул қилинган “Дала тажрибаларини ўтказиш услублари” (2007), “Методика полевого опыта” (Б.А.Доспехов, 1979) қўлланмалари асосида олиб борилди [1,2].

Аввало бир қонуниятни таъкидлаб ўтиш жоизки, суғориш тартиблари, чилпиш муддатлари ва дефолиантларни турли меъёрларда қўллашдан катъий назар барча варианtlарда бир кўсақ пахтасининг вазни 3-ҳосил шохидан 6-чиси томон ортиб, 9-чисида яна камайганлиги кузатилган бўлса, теримлар бўйича эса 1-чисидан 2-чиси томон камайиши аниқланганки, бу ҳолат ғўзанинг биологик хусусиятлари билан боғлиқдир.

Шундай экан, 2019-йилда олинган натижаларни тахлил қилиб қўрадиган бўлсак, чилпиш тадбири 12-13 ҳосил шохлигига ўтказилган ва суғориш тартиблари ЧДНСдан 65-70-60 % қилиб белгиланган (1-8) варианtlарнинг назоратида (1 вар) бир кўсақ пахтанинг вазни 3, 6 ва 9-ҳосил шохларида мутаносиб равишида 5,1; 5,3 ва 4,6 г. ни ўртача эса 5,0 г. ни ташкил этганлиги аниқланди. Бу варианtdа пахта теримлари бўйича бир кўсақ пахтасининг вазни 4,3 ва 4,1 г. ни ўртача 2 теримдан 4,2 г. ни ташкил этди (1-расм).

1-расм. Чилпиш 12-13 ҳосил шохига ўтказилганда дефолиантларни бир кўсақ пахтасининг вазнига (г) таъсири, 2019 йил

Суюк ХМД дефолиантни 8,0 л/га меъёрда қўлланилган (2) варианtdа бу қўрсаткичлар мутаносиб равишида 5,2; 5,4; 4,7 ва 5,1 г.ҳамда 4,4; 4,2 ва 4,3 г. ни ташкил этиб, назоратдан 0,1; 0,1; 0,1 г. га ва 0,1; 0,1 ва 0,1 г. ортиқча бўлди.

ЎзДЕФ дефолиантни 6,0 л/га меъёрда қўлланилганда нисбатан мақбул қўрсаткичлар олиниб, ҳосил шохлари бўйича бир кўсақ пахтасининг вазни мутаносиб равишида 5,5; 5,6 ва 5,1 г. ни, ўртача эса 5,4 г. ни ташкил этди. Бу қўрсаткичлар назоратдан мутаносиб равишида 0,4; 0,3 ваа 0,5 г., ўртача эса 0,4 г., Суюк ХМДнинг таъсирига нисбатан эса 0,3; 0,2; 0,4 ва 0,3 г. га ортиқча бўлганлиги аниқланди. Пахта теримларига мутаносиб равишида бир кўсақ пахтасининг вазни 4,5; 4,4 ва ўртачаси 4,4 г. ни ташкил этди.

Бу шароитда ПолиДЕФ деколиантининг 5,0 л/га меъёри мақбул бўлиб, бир кўсақ пахтасининг вазни ҳосил шохларига мутаносиб равишида 5,4; 5,5; 5,0 ва ўртача 5,3 г. ни ташкил этган ҳолда ЎзДЕФнинг 6,0 л/га меъёри таъсиридан 0,1; 0,1; 0,1 ва 0,1 г. га камроқ бўлди, холос. ЎзДЕФ ва ПолиДЕФ дефолиантларининг 7,0 ва 8,0 л/га ҳамда 6,0 ва 7,0 л/га меъёрлари таъсиридан ҳам назоратга нисбатан юқори қўрсаткичлар олинди, лекин уларнинг мақбул меъёрларига нисбатан 0,2-0,3 г. га камроқ бўлганлиги аниқланди ва пахта теримлари

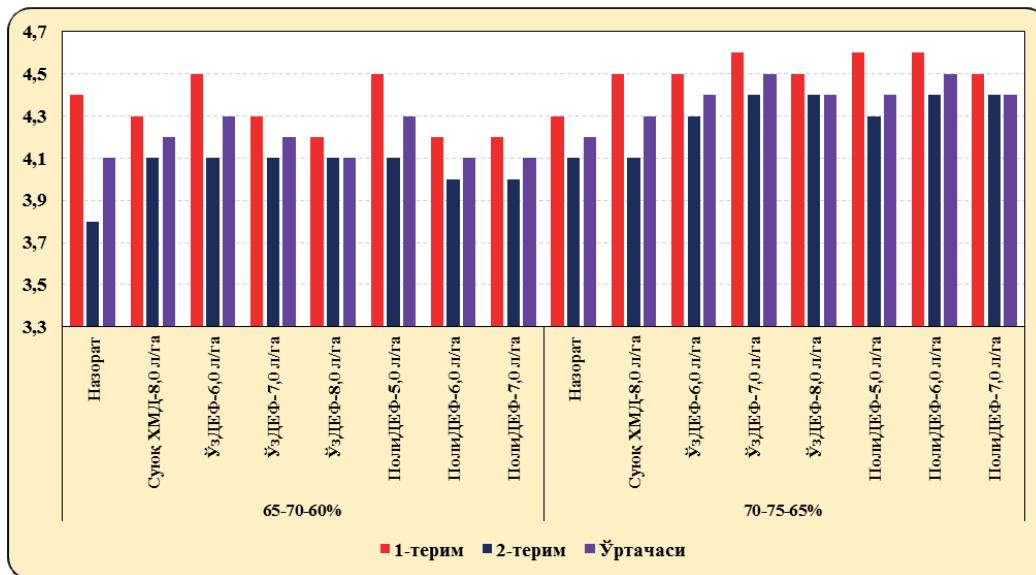
бўйича 4,3-4,2 г.ни ташкил этди.

Суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлган (9-16) варианларнинг назоратида бир кўсак пахтанинг вазни ҳосил шоҳларига мутаносиб равишида 5,2; 5,4; 4,7 г. ва ўртача 5,1 г.ни ташкил этиб, суғориш тартиблари ЧДНСдан 65-70-60 % бўлган варианлар назоратидан (1 вар) мутаносиб равишида 0,1; 0,1; 0,1 ва 0,1 г.га ортиқча бўлди. Бу ҳолатда пахта теримлари бўйича бир кўсак пахтасининг вазни мутаносиб равишида 4,4; 4,2 г.ни ўртача эса 4,3 г.ни ташкил этиб, 1-вариантга (назорат) нисбатан ўртача 0,1 г.га юқори бўлганлиги кузатилди.

Бу шароитда УзДЕФ дефолиантининг 7,0 л/га меъёридан нисбатан юқори кўрсаткичлар олиниб, бир кўсак пахтасининг вазни 5,3; 5,7; 5,5 г.ни, ўртача эса 5,5 г.ни ташкил этди ва суғориш тартиблари ЧДНСдан 65-70-60 % бўлгандаги мақбул (3) вариантга нисбатан ўртача 0,1 г.га юқори бўлди, бу ҳолат ғўзани шу шароитда яхши ўсиб ривожланганлигини, барг сатҳи юзаси ҳам шунга мос бўлганлигини кўрсатади.

Суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлганда УзДЕФ дефолиантининг мақбул кўллаш меъёри 6,0 л/га дан 7,0 л/га ортгани каби ПолиДЕФнинг ҳам 5,0 л/га дан 6,0 л/га га ортганлиги кузатилди ва бу (15) вариантда бир кўсак пахтасининг вазни ҳосил шоҳларига мутаносиб равишида 5,3; 5,6; 5,3 г.ни ўртача 5,4 г.ни ташкил этиб, УзДЕФ нинг мақбул кўрсаткичларидан 0,1 г.га камроқ бўлганлиги аниқланди.

Ғўзада 14-15 ҳосил шоҳи шаклланганда чилпиш агротадбири ўтказилган ва суғориш тартиблари ЧДНС дан 65-70-60 % қилиб белгиланган 17-24 вариантларнинг назоратида (17 вар) бир кўсак пахтанинг вазни ҳосил шоҳлари бўйича 5,0; 5,2; 4,5 г. ва ўртача 4,9 г.ни ташкил этган ҳолда 1 ва 2-теримларнинг 4,4 ва 3,8 г. ўртача эса 4,1 г. га тенг бўлганлиги кузатилди, бу кўрсаткичлар суғориш тартиби шундай бўлиб, фақат чилпиш ғўзанинг 12-13 ҳосил шоҳлигига ўтказилган варианлар (1-7) нинг назоратидан мутаносиб равишида ўртача 0,1 ва 0,1 г. га камроқ бўлди. Демак, бир хил суғориш тартибида ҳам чилпиш муддатларининг таъсири бўлганлигини кўрсатади (2-расм).

2-расм. Чилпиш 14-15 ҳосил шоҳида ўтказилганда дефолиантларни бир кўсак пахтасининг вазнига (г) таъсири, 2019 йил

УзДЕФ дефолиантининг яна 6,0 л/га меъёридан нисбатан мақбул кўрсаткичлар олиниб, бир кўсак пахтасининг вазнлари мутаносиб равишида 5,3; 5,5; 5,1 г. ўртача 5,3 г.ни теримлар бўйича 4,5 ва 4,1 г.ни ўртача эса 4,3 г.ни ташкил этди. Бу кўрсаткичлар назоратдан мутаносиб равишида 0,3; 0,3; 0,4 г. ўртача 0,4 г. га, теримлар бўйича эса 0,1; 0,3 ва 0,2 г. га ортиқча, қолаверса, Суюқ ХМДнинг кўрсаткичларидан эса (ўртачалари) 0,3 ва 0,1 г. га юқоридир.

Таъкидлаш керакки, вариантлар орасидаги бир кўсак пахтасининг вазнини ўзгариши бўйича фарқланишлар пахта ҳосили маълумотларида ҳам ўз ифодасини топадаки, биз бу ҳақда келгуси бўлимда сўз юритамиз.

Бу шароитда ПолиДЕФ дефолиантининг 5,0 л/га меъёри мақбул бўлиб, бир кўсак пахтанинг вазни ҳосил шоҳларига мутаносиб равишида 5,1; 5,4; 5,1 г.ни ўртача 5,2 г.ни,

теримлар бўйича эса 4,5 ва 4,1 г. ни, ўртача 4,3 г. ни ташкил этиб, назоратидан ўртачалари 0,3 ва 0,2 г. га, Суюқ ХМД нинг кўрсаткичларидан 0,2 ва 0,1 г. га ортиқча бўлганлиги аниқланди. Дефолиантларнинг қолган меъёрларидан назоратидан юқори, лекин мақбул меъёрларнинг таъсиридан камроқ маълумотлар олинди.

Ғўзани чилпиш 14-15 ҳосил шоҳлигига ўтказилиб, суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлган (25-32) варианtlарнинг назоратида бир кўсак пахтасининг вазни ҳосил шоҳларига мутаносиб равишда 5,1; 5,3; 4,6 г. ўртача 5,0 г. ни, теримлар бўйича 4,3 ва 4,1 г.ни, ўртача 4,2 г. ни ташкил этган ҳолда суғориш тартиблари ЧДНСдан 65-70-60 % бўлгандаги назоратдан (17 вар) ўртачалари 0,1 ва 0,1 г. га кўпроқ, шу суғориш тартиби, лекин чилпиш 12-13 ҳосил шоҳида ўтказилган назорат (9) варианtgта нисбатан эса 0,1 ва 0,1 г.га камроқ бўлганлиги кузатилди, бу ғўза тупининг катталашган ва кўсаклар сони ортгани сари уларнинг массаси нисбатан пасайишидан далолат беради.

Суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65% бўлиб, чилпиш 14-15 ҳосил шоҳлигига ўтказилганда нисбатан юқори таъсир УзДЕФ дефолиантининг 7,0 л/га меъёридан олиниб, бир кўсак пахтасининг ўртача вазнлари 5,4 ва 4,5 г.ни ташкил этиб, назоратдан 0,4 ва 0,3 г.га, Суюқ ХМДникига нисбатан эса 0,3 ва 0,2 г., суғориш тартиби ЧДНСдан 65-70-60 % бўлгандаги мақбул (19) варианtgта нисбатан эса 0,1 ва 0,2 г. га юқори бўлганлиги кузатилди.

ПолиДЕФ дефолиантининг 6,0 л/га меъёридан ҳам нисбатан мақбул кўрсаткичлар олиниб, ўртача пахта вазни ҳосил шоҳлари бўйича 5,3 г. ни, теримлар бўйича эса 4,5 г.ни ташкил этди ва УзДЕФнинг мақбул таъсиридан 0,1 ва 0,0 г. га фарқланди.

Таъкидлаш жоизки, суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлиб, чилпиш ғўзанинг 14-15 ҳосил шоҳлигига ўтказилганда пахта ҳосилининг ортиши кўсақдаги пахта вазнининг юқори бўлгандан эмас, балки кўсаклар сони 0,5-1,0 донага кўп бўлганлигиданди.

Демак, тажрибада нисбатан мақбул кўрсаткичлар суғориш тартиблари ЧДНСдан 70-75-65 % бўлиб, чилпиш ғўзанинг 12-13 ҳосил шоҳлигига ўтказилганда аниқланди.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Дала тажрибаларини ўтказиш услублари, ЎзПИТИ-Тошкент, 2007.-Б. 145.
2. Досспехов Б.А. Методика полевого опыта. – Москва, 1985. – 416 с.
3. Тешаев Ш.Ж. Республикалинг турли тупроқ-иклим шароитларида янги районлашган ва истиқболли ғўза навларида дефолиантларни қўллаш самарадорлигини илмий асослари: қишлоқ хўжалиги фанлари доктори...Дисс. –Ташкент, 2008. - 172 б.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 27-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(23-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шоҳруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.04.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000